

Sex & Samfunds foretræde i Sundhedsudvalget

v. Bjarne B. Christensen, Generalsekretær og Marianne Lomholt, national chef.

Tirsdag den 30. september kl. 15.45 – 16.00

Seksuel sundhed

Indledning

Tak for ordet og for jeres opmærksomhed.

Jeg har et hovedbudskab: Forebyggelsesarbejdet i relation til seksuel sundhed står lige nu ved en afgørende krydsvej.

Med mindre næste års finanslov vælger at prioritere seksuel sundhed som forebyggelsesområde, vil hovedparten af de indsatser som i dag ydes til kommuner, regioner og i landsdækkende forebyggelsesinitiativer, skulle lukke.

Jeg håber og tror, at dette er en uønsket politisk situation, som I som politikere og sundhedsudvalg vil være med til at sikre ikke opstår.

Visionen og udfordringerne: Vigtigheden af seksuel sundhed

Seksualitet er et værdifuldt menneskeligt råstof, som i forskellig udformning præger vores liv fra fødsel til død. Seksuel sundhed er mere end blot sex og samleje. Det inkluderer begreber som trivsel, køn, seksuel orientering og forplantning - men også mørke sider som seksuelle krænkelser og overgreb, udsathed og ulighed.

Når vi taler om seksuel sundhed er det for mange et lidt fremmed og ukendt udtryk. Men det dækker over kernen i en række helt centrale værdier i det danske samfund.

Betydningen af seksuel sundhed og seksuelle rettigheder for den enkeltes trivsel og samfundsmæssigt kan dårligt undervurderes. Og når vi fokuserer på skyggesiden – den manglende sundhed og de manglende rettigheder, bliver betydningen endnu klarere. Det handler om

- At undgå seksuelle krænkelser og uønskede seksuelle oplevelser. (dvs arbejde med rettigheder, selvværd, inklusion og handlekompetence)

- At den enkelte kan få de børn man gerne vil have og undgå dem man ikke vil have (dvs. adgang til prævention og viden)
- At undgå sygdomme i forbindelse med seksualitet – hiv/aids, klamydia m.fl. (kampagner, adgang til oplysning og behandling)
- At undgå diskrimination og forskels behandling som følge af seksualitet eller marginalisering (arbejde med fx LGBT rettigheder, med tilbud til særlige udsatte grupper)

I Danmark er vi på den ene side nået et godt stykke i arbejdet for seksuel sundhed og rettigheder. Men vi på ingen måde i mål. Det er derfor helt afgørende at vi holder vores mål og visioner klare, og at vi investerer i forebyggelsesinitiativer, der kan hjælpe os godt på vej.

Danmark har været – og skal fortsat være - foregangsland for seksuel sundhed og seksuelle rettigheder.

Vi ved godt, hvad der skal til

Vi ved faktisk også hvad der skal til. Vi har de allerseneste år fået nogle skelsættende dokumenter, som understøtter vigtigheden af initiativer i relation til seksuel sundheds forebyggelsen.

- *Vidensråd for Forebyggelse* udarbejdede i 2012 i rapport om Seksualitet og Sundhed. Rapporten giver et vigtigt fundament for at forstå betydningen af seksuel sundhed - både som et selvstændigt forebyggelsesområde og som betydning for den bredere sundhed og trivsel.

Rapporten fastslår blandt andet, at et godt intimt liv fungerer som en regulær 'raskheds-fremmer'

- Nyere befolkningsundersøgelser har vist, at ni ud af ti voksne danskere opfatter seksualiteten som en central og værdsat del af tilværelsen.
- *Sundhedsstyrelsen* har udgivet en række afgørende forebyggelsespakker, og seksuel sundhed var blandt de første seks. Dermed er seksuel sundhed løftet helt op på line med de andre store forebyggelsesområder.

Fra videnskabelig hold og fra Sundhedsstyrelsen er der altså givet meget klare signaler og anbefalinger til hvordan seksuel sundheds forebyggelsen skal prioriteres.

Og med støtte fra finanslovens satspuljer er der i de senere år også opbygget gode og vigtige initiativer i forhold til seksuel sundhed.

Min organisation, Sex & Samfund, har haft fornøjelsen af at indgå i en lang række stærke partnerskaber med kommuner, regioner og Sundhedsstyrelse, hvor vi har udviklet og forankret forebyggelsesaktiviteter der virker.

Lad mig kort omtale de nogle af hovedaktiviteter, som Sex & Samfund i dag leverer i partnerskaber med kommuner, skoler, fagfolk og andre:

- *Kommunernes implementering af forebyggelsespakken om Seksuel Sundhed*
 - Sex & Samfunds har i det forløbne år samarbejdet med alle landets 99 kommuner og vi har været direkte involveret i at hjælpe med implementering af forebyggelsespakkens 33 anbefalinger.
 - Vi afholder hvert år metodekurser over hele landet for sundhedsplejersker, pædagoger, lærere og andre professionelle ligesom vi har større udviklings projekter med 10-15 kommuner.
- *Seksualundervisningskampagnen Uge Sex*
 - Uge Sex Kampagnen har været en overvældende succes, som i år nåede ud til 286.000 elever og unge og 6200 lærere – og den vokser stadig.
 - Danmarks Pædagogiske Universitet har netop evalueret kampagnen og givet den enestående ros som værende en indsats der reelt har været i stand til at flytte viden og adfærd hos børn og unge og til at fremme trivsel og rummelighed blandt børn og unge.
- *Sikker sex kampagnen – Kun med kondom.*
 - Vi står fast for den decentrale del af Sundhedsstyrelsens Kun med Kondom kampagne i landets kommuner. Kampagnen er Sundhedsstyrelsens mest succesfulde forebyggelseskampagne og når ud med aktiviteter i stort set landets kommuner.
- *Sexlinien for unge*
 - Sexlinien er en højt kvalificeret, anonym rådgivning for børn og unge, når det drejer sig om seksualitet, følelser, prævention, relationer, grænser, rettigheder etc.
 - Sexlinien besøges hvert år ca. 350.000 gange, og rådgiverne svarer på ca.12.000 spørgsmål. Den fungerer dermed som vigtigt og kvalificeret modspil til den virkelighed, som børn og unge mødes af på nettet
- *En lang række oplysningsaktiviteter og netværksskabende aktiviteter*

Samtidig oplever vi et stort ønske fra kommunerne og Sundhedsstyrelsen i at udvide vores tilbud på en række felter, bl.a. i forhold til:

- Børn i førskolealderen

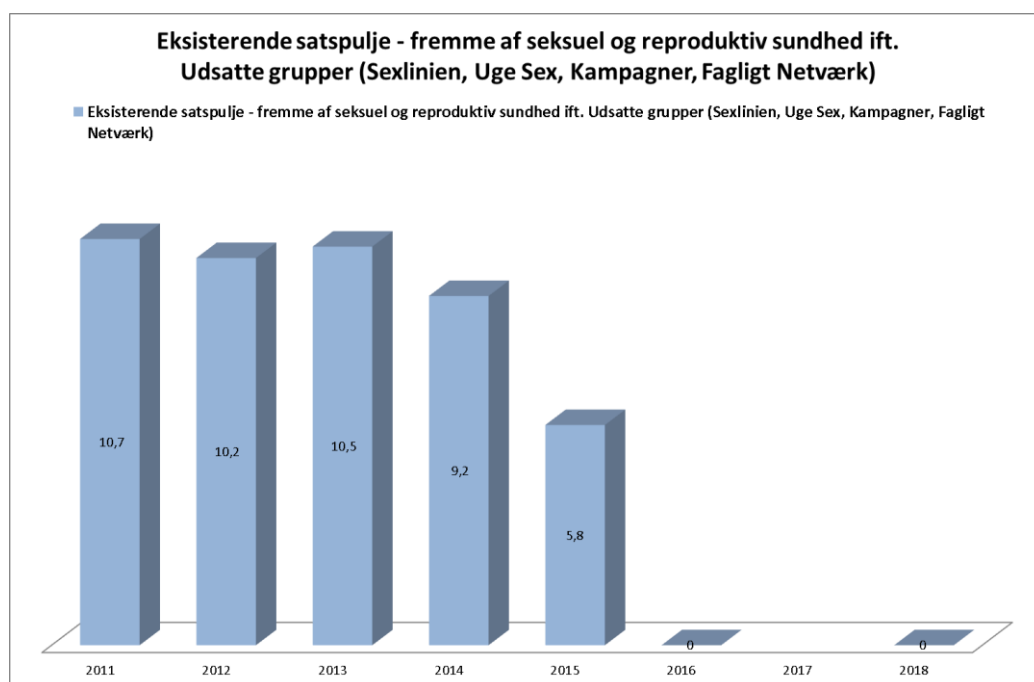
- Unge med særlige behov,
- Unge på ungdomsuddannelserne og specialskolerne,
- Fertilitets forebyggende oplysning
- Ældre og kronikere,

Konklusionen er, at det gennem de senere års relativt stabile funding har været muligt at opbygge langsigtede indsatser – indsatser, som nu er integreret i kommunernes planlægning, og i Sundhedsstyrelsens planlægning af forebyggelsesaktiviteter omkring seksuel sundhed.

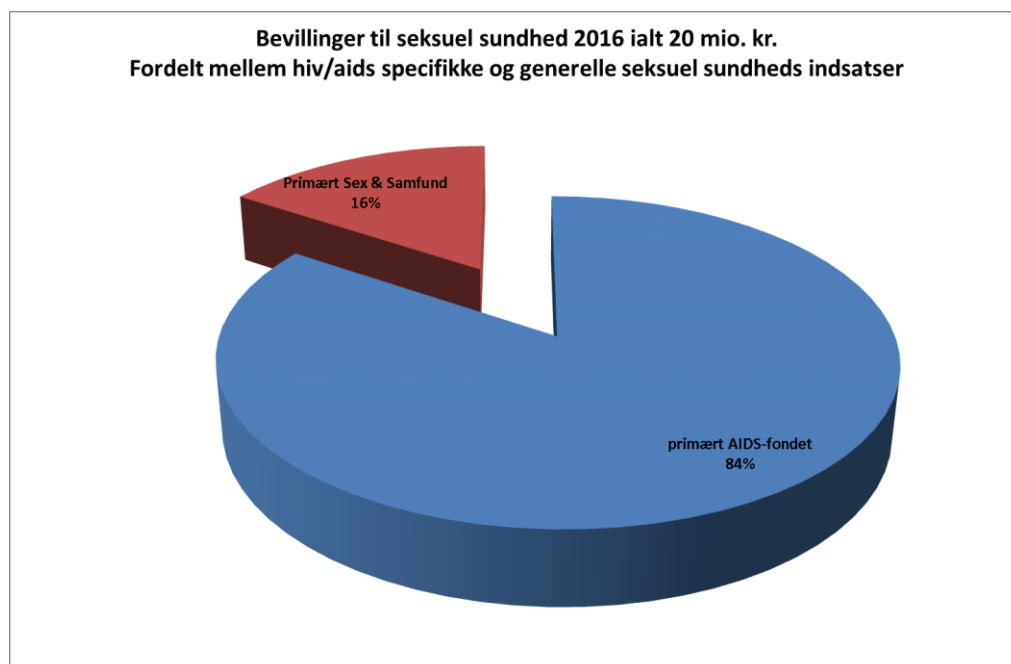
Hovedparten af dette arbejde vil falde til jorden såfremt der ikke findes et nyt finansieringsgrundlag (læs en finanslovsbevilling).

Kort sagt: De brede indsatser for seksuel sundhed lukker ned allerede fra næste år, hvis ikke der handles nu!

Problemet ligger i, at hovedparten af den generelle seksuel sundheds forebyggelse er finansieret af satspuljebevillinger.

Som bilaget viser, udløber satspuljerne til området og allerede i 2015 bliver midlerne reduceret for helt at forsvinde i 2016.

Resultatet bliver at seksuel sundhedsmidlerne bliver kraftigt reduceret og det stort set kun rammer midlerne til den generel seksuelle sundhed. Diagrammet viser hvordan fordelingen vil se ud hvis der ikke gribes ind.

Slut anbefaling: Fasthold en pulje til seksuel sundhed på finansloven.

I sidste uge stod Danmarks udviklings- og handelsminister Mogens Jensen på talerstolen i FN og holdt en flot og passioneret tale om, hvordan seksuel sundhed og rettigheder er en mærkesag for Danmark.

Danida har netop fået vedtaget en ny strategisk ramme for, hvordan vi skal arbejde med ligestilling og seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder som en gennemgående prioritering i hele den danske bistand.

Og i sidste uge offentliggjorde Mogens Jensen en ny fond til SRSR som Danmark alene støttede med 82 mio. kr.

Min opfordring til jer politikere er, at vi på ny sætter fokus på seksuel sundhed og rettigheder - også i vores nationale arbejde. Det er et område af stor betydning for sundhed – men i høj grad også for ligestilling, rummelighed, ikke diskrimination, inklusion og fravær af krænkelser.

Det vil være så vigtigt, at de gode initiativer, som er opbygget i de senere år – med støtte fra satspulje bevillinger – ikke skal lukke og slukke allerede næste år, fordi der simpelthen ikke er skabt en økonomisk og politisk platform for arbejdet.

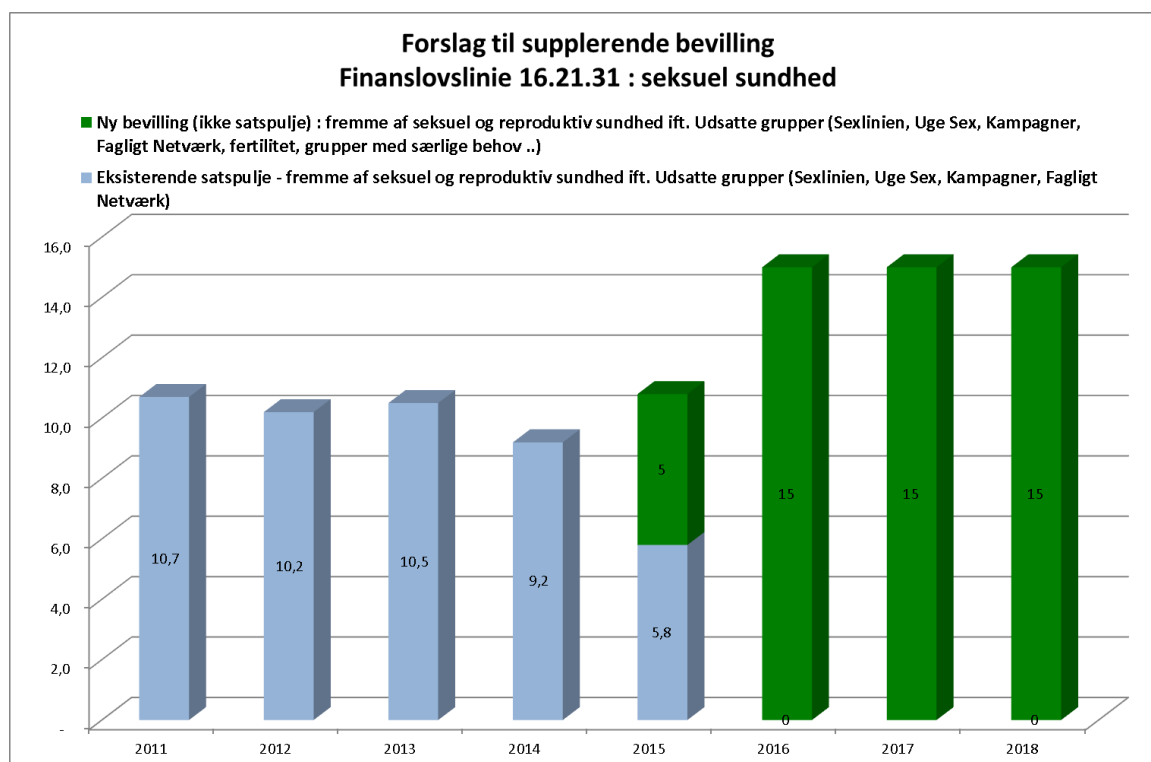
Vi kunne godt ønske os, at vi også i Danmark afsatte 82 mio. kr til området. – hvilket på ingen måde ville være meget i forhold til behovet eller til hvad vores nabolande investerer.

Men som minimum vil vi foreslå at puljen til generelle seksuel sundhedsindsatser bliver fastholdt - og øget marginalt i 2016, så den vokser til 15 mio. kr. (se bilag)

En sådan pulje vil samtidig bringe en stærkere balance mellem den specifikke hiv/aids indsats og den generelle seksuel sundhed forebyggelse.

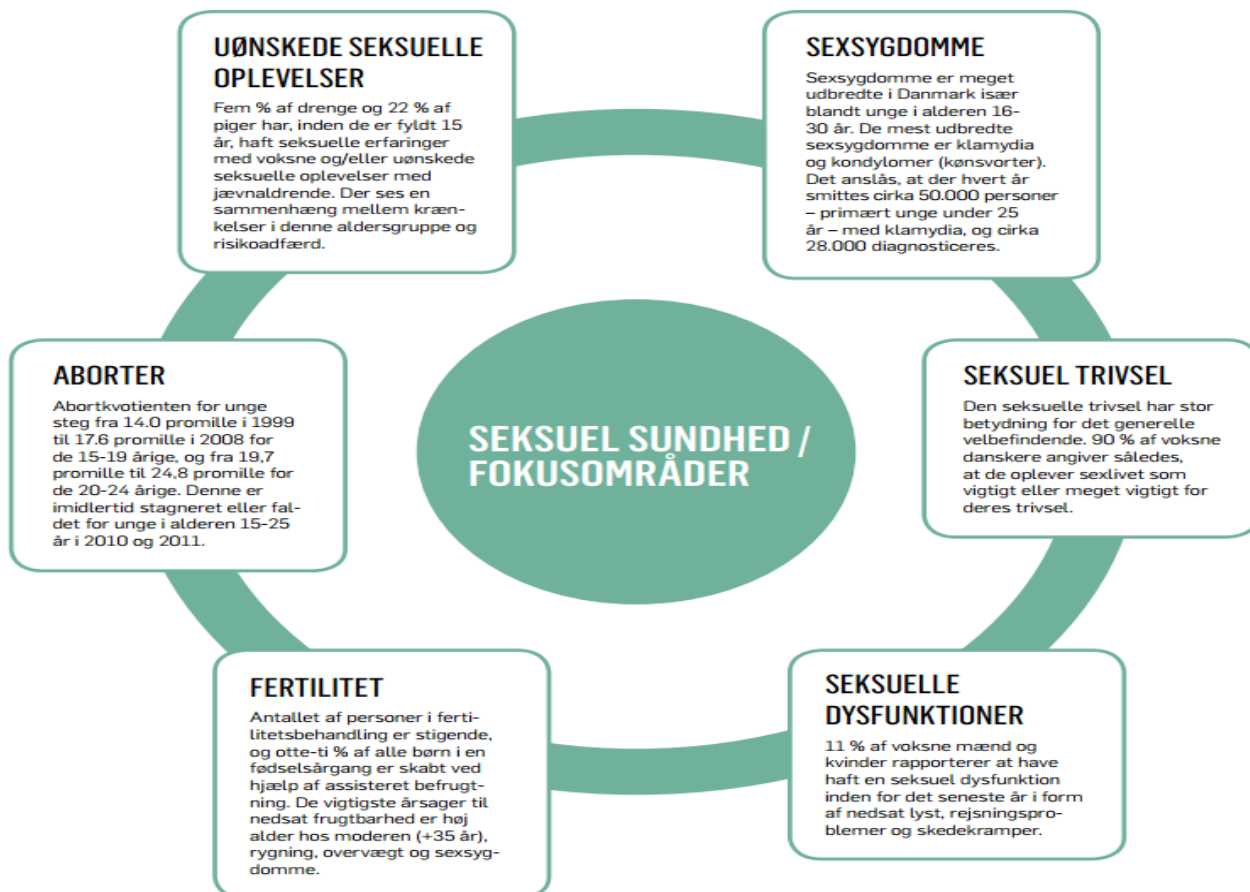
Seksuel sundheds bevillingen skulle finansiere indsatser primært i forhold til Uge Sex og seksualoplysning, kampagner, rådgivning, kapacitetsopbygning og støtte til kommuner samt fertilitets opmærksomhedsskabende aktiviteter.

Tak for ordet. Jeg håber I har lyst til at følge op på min opfordring og glæder mig til at besvare spørgsmål eller uddybe mine argumenter. Her eller efterfølgende.

Bilagsmateriale

Bilag 1 Seksuel sundhed – kort beskrivelse af hovedudfordringer (Kilde Sundhedsstyrelsens forebyggelseskatalog)

Kilde: Sundhedsstyrelsen: "Forebyggelsespakke om Seksuel Sundhed", 2012.

Bilag 2: Forebyggelsespakken 33 anbefalinger

De markerede blå felter i skemaet henviser til konkrete tilbud fra Sex & Samfund, der direkte eller indirekte kan støtte eller inspirere til at opfylde Sundhedsstyrelsens anbefalede indsatser.

G = Grundniveau U = Udviklingsniveau

SUNDHEDSSTYRELSENS ANBEFALEDE INDSATSER

SEX & SAMFUNDS INDSATSER

		Seksuallundervisning til børn og unge	Uddannelse og opkvalificering	Uge Sex	Kun med kondom	WCD - verdensspræventionsdagen	Seksuallundervisning til særlige målgrupper	Klamydiaprojektet	Sextinien for unge	Bedre seksuallundervisning.dk	Fagligt netværk for seksuel sundhed
RAMMER											
G	Kommunal politik for seksuel sundhed										
U	Seksuel sundhed som del af øvrige politikker										
U	Seksualpolitik på kommunens botilbud og institutioner										
G	Koordinerende funktion										
G	Læseplaner og nøglepersoner										
G	Information om HPV										
G	Opsporing og håndtering af overgreb										
U	Kommunikationskompetencer										
G	Støtte til barnets naturlige seksuelle udvikling										
G	Mulighed for privatliv										
U	Samtale ved forebyggende hjemmebesøg										
TILBUD											
G	Information og rådgivning ved udskolingsundersøgelser										
G	Rådgivning af småbørnsfamilier										
U	Rådgivning og vejledning af udsatte unge										
U	Rådgivning og information til unge, der har forladt folkeskolen										
G	Prævention til udsatte borgere										
G	Adgang til rene sprøjter og kanyler										
G	Tilbud om vaccination (hepatitis)										
FORMIDLING											
G	Kvalificeret seksual- og sundhedsundervisning i grundskolen										
U	Seksuallundervisning på specialskoler										
U	Seksuallundervisning på ungdomsuddannelser										
G	Deltagelse i nationale initiativer										
G	Tilbud til ældre og borgere med kroniske sygdomme										
G	Formidling af viden om rådgivningstilbud										
G	Måltrettet information til borgere med anden etnisk baggrund										
G	Information om seksuallundervisning til forældre med anden etnisk baggrund end dansk										
U	Undervisning på sprogskoler for indvandrere										
TIDLIG OPSPORING											
U	Klamydiaopsporing										
U	Opsporing af hiv										
IMPLEMENTERING OG OPFØLGNING											
	Kompetencer										
	Samarbejde og partnerskaber										
	Monitorering og indikatorer										
	Dimensionering af de anbefalede indsatser										

Bilag 3: Fordeling af forebyggelsesmidler. Pulje 16.31 fordelt på områder i 2014

Sundhedsforbyggelsesmidler 2014 - 277 mio. fordelt på områder

